Aluehallitus 26.10.2026 § 209

§ 209

Vastauksen antaminen valtuutettu Laineen ja 32 muun valtuustoaloitteeseen koskien lihavuuden hoitoonohjauksen kehittämistä (AV)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Mustakari-Ilovuori Anu
Kiuru Valtteri
Kongas Laura

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Valtuustoaloitteessa esitetään lihavuuden hoitopolkujen ja hoitoonohjauksen nykytilan ja henkilöstön koulutustarpeen arviointia, osaamisen vahvistamista sekä hoitopolkujen näkyvyyden lisäämistä asiakkaille ja ammattilaisille.

Lihavuus on merkittävä kansanterveyshaaste, joka lisää pitkäaikaissairauksien ja palvelujen riskiä. Sen ehkäisy, varhainen tunnistaminen, elintapaohjaus ja yksilölliseen tarpeeseen perustuva hoito ovat osa hyvinvointialueen terveyttä ja hyvinvointia edistävää työtä.

Lihavuuden hoito perustuu asiakkaan kokonaistilanteen ja hoidon tarpeen arvioon, yhdessä asetettuihin tavoitteisiin sekä tarvittaessa moniammatilliseen tukeen ja seurantaan. Hoidossa huomioidaan elintavat, psyykkinen hyvinvointi, liitännäissairaudet ja asiakkaan omat voimavarat.

Lihavuuden hoitopolkujen ja hoitoonohjauksen nykytila

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on useita lihavuuden ehkäisyä, painonhallintaa ja elintapamuutosta tukevia palveluja.

Asiakkaita voidaan ohjata Painonhallintatalon avoimiin sisältöihin ja lääkärin lähetteellä Terveyslaihdutusvalmennukseen. Lunna-digipalvelussa on käytettävissä mm. Liikunta tavaksi-, Syö terveellisemmin- ja Nuku paremmin -itsehoitopolut. Syömisen hallintaa tukevat

Mielenterveystalon omahoito-ohjelmat ja tarvittaessa HUSin ahmimisen nettiterapia, ja lisäksi käytettävissä ovat kuntien liikuntaneuvontapalvelut.

Ravitsemusterapeuttien ryhmäohjausta tarjotaan asiakkaille, joiden BMI on yli 30 tai joilla on tyypin 2 diabeteksen riski. Yksilöohjaukseen ohjataan asiakkaat, joiden BMI on yli 35 ja joilla on liitännäissairaus, joiden BMI on yli 40 tai joille suunnitellaan lihavuusleikkausta.

Lihavuuteen liittyvää ohjausta annetaan terveysasemien vastaanotoilla silloin, kun lihavuus liittyy vastaanotolla käsiteltävään sairauteen tai sen hoitoon. Lihavuuslääkityksen tai -leikkauksen arvio tehdään lääkärin vastaanotolla.

Hyvinvointialue osallistuu HUS-alueen aikuisten lihavuuden hoidon palveluketjutyöhön yhtenäisten toimintatapojen ja yhteensopivien hoitopolkujen edistämiseksi.

Palveluja on useita, mutta ne muodostavat vielä osin hajanaisen kokonaisuuden, eikä hoitoonohjaus toteudu kaikissa palveluissa yhdenmukaisesti. Palvelujen tunnettuutta, ammattilaisten työnjakoa ja hoitopolkujen näkyvyyttä on parannettava, jotta asiakkaat tunnistetaan ja ohjataan oikea-aikaisesti tarpeenmukaiseen palveluun ja sovittu seuranta toteutuu.

Henkilöstön osaamisen vahvistaminen

Lihavuuden asiakaslähtöinen ja stigmaa vähentävä puheeksi ottaminen edellyttää tietoa lihavuudesta, sen hoidosta ja palveluista.

Valmisteilla oleva ammattilaisen elintapaohjauksen käsikirja yhtenäistää toimintatapoja ja tukee muun muassa motivoivan haastattelun käyttöä. Lisäksi koulutustiimi voi valmistella sisäistä koulutusta lihavuuden sensitiivisestä puheeksi ottamisesta, palvelutarpeen tunnistamisesta ja hoitoonohjauksesta.

Hoitopolkujen näkyvyyden kehittäminen

Hoitopolkujen näkyvyyttä on perusteltua parantaa, jotta asiakkaat ja ammattilaiset löytävät palvelut ja niihin ohjautuminen selkeytyy.

Lunnaan kehitettävä elintapaohjauksen omahoidon polku kokoaa asiakkaalle helposti saavutettavia palveluja. Arviolta 1-2 vuoden kuluessa käyttöön saadaan ammattilaisten ennakoivan terveydenhuollon AINO-sovellus, joka tuo työntekijälle mahdollisuuden nähdä väestötasolla tietoa asukkaiden terveydentilasta ja kohdentaa toimenpiteitä tiedon pohjalta. Tämä tukee riskipotilaiden tunnistamista ja oikea-aikaista ohjausta.

Digitaaliset omahoitopalvelut täydentävät vastaanotoilla ja ryhmissä annettavaa tukea, mutta eivät korvaa ammattilaisen tekemää yksilöllistä arviota silloin, kun asiakkaalla on merkittäviä liitännäissairauksia, toimintakyvyn haasteita tai tehostetun hoidon tarve.

Arvio ja jatkotoimenpiteet

Aloitteen tavoitteet ovat yhdenmukaisia hyvinvointialueen nykyisten palvelujen ja käynnissä olevan kehittämistyön kanssa.

Erillisen uuden hoitokokonaisuuden sijaan kehittämisessä hyödynnetään nykyisiä rakenteita ja vahvistetaan palvelujen löydettävyyttä, henkilöstön osaamista ja tarkoituksenmukaista hoitoonohjausta.

Jatkossa keskeisiä kehittämistoimia ovat:

- Lunnan elintapaohjauksen omahoitopolun ja AINO-palvelun kehittäminen ja hyödyntäminen;
- elintapaohjauksen käsikirjan käyttöönotto sekä motivoivan haastattelun ja sensitiivisen puheeksi ottamisen koulutus; sekä
- HUS-alueen palveluketjuyhteistyön ja yhtenäisten hoitokäytäntöjen jatkaminen.

Toimet toteutetaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategian, palvelujen järjestämisen kokonaisuuden ja käytettävissä olevien resurssien mukaisesti. Ne tukevat strategian painotuksia: ennaltaehkäisyä, varhaista tunnistamista, oikea-aikaisia palveluja, digitalisaation hyödyntämistä sekä asiakaslähtöisiä ja yhdenvertaisia toimintatapoja.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi, ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Laine sekä 32 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 9.6.2026 § 50 aloitteen koskien lihavuuden hoitoonohjauksen kehittämistä.

Toimivalta

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet

1 Valtuutettu Laineen ja 32 muun valtuustoaloite koskien lihavuuden hoitoonohjauksen kehittämistä

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria